

﴿ قیمت سالیانه ابونه جانت ﴾

درد دار الخلافه طهران

سه تومان (۳)

درسارممالك محروسه ايران

سی و پنجقران (۳۵)

پنج ریال مجیدی (۵)

بلیسمت و پنج فرنگ (۲۵)

ده منات (۱۰)

پانزدہ روپیہ (۱۵)

(دویم اردی بهشت ماه جلالی)

در تکرار باداره رجوع نمایند

این روزنامه هفته یکبار در روز چهارشنبه طبع در یوم پنجشنبه توزیع میشود و از هر گونه وقایع و اخبار و علوم و فنون و صنایع و تجارت و ادبیات و غیره سخن میگوید. مقالاتیکه نافع پولتیک دوات و مفید بحال ملت باشد بکمال ممنونیت قبول و درج میگردد. مراسلاتی که با اداره میرسد در صورت نشر و عدم آن صاحبش حق مطالبه و استرداد ندارد. پاکات بدون پیم بسته باسم اداره قبول نخواهد شد.

— ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ —

الحمد لله رب العالمين والشكر لمقصود من في السموات
والارضين والتناء لمعبود الاولين والآخرين ومالك يوم الدين
وخالق الخلق اجمعين والصلوة والسلام على اشرف الانبياء وسيد
الاصفياء الشمس الضحى والبدر الدجى الواصل بمقام قاب
قوسين اودنى ثم صاحب اللوآء وسما السخا ووال من وآله
عالم العلوم والفنون ومروج الشريعة والقانون الذي قال
رسول الله صلوات الله عليه في حقهِ (انامدينة العلم وعلى بابها)
وعلى اصحابه النجباء ، واولاده الاتقياء . عليهم آلف النجاة والتناء
الى يوم الحزأ

(خطبہ عربی) (تمثال بيمثال اعليحضرت هياوي)
 (ارواحنافداه) (خطبہ فارسی) (تشکر)
 (ذکر تاخير روز نامه ثريا) (اخبار داخله)
 (اخبار خارجه) (عليه اسلامبول) (ترانسوال)
 (امريکاي جنوبي) (ونهزوئلا) (ولکار)
 (زلزله) (آلمان) (پرتقال) (مراکش)
 (قرائت روز نامجات و فوايد) (اخبارات)
 (مقاله تجاريه) (توضيح) (اعلام)

— * (خطبه فارسی) * —

حمد و ثنا مالك اسما و خداوند یكنا و خالق ارض و سمرا لایق و سزا است كه بقدرت كامله بی پایان هیکل انسان را خلق فرمود و از عوالم لامكان بحیرامكان و از منصفه غیب بعرصه شهود آورد و بزینفور قبارك الله احسن الخالقین آراست و بر جمیع مخلوقاتش مزیت و برتری بخشود تا سایر موجودات بواسطه این خلقت خلعت هستی پوشند و در این فضای روح افزای جهان نشو و نما نمایند جل جلاله و عم نواله و درود نامعدود بر پیغمبر محمود و جوهر وجود اشرف رسل و مهدی سبل صاحب قرآن و سازج ایمان و اولاد طاهرین اوباد الی یوم المعاد بشکرانه این نعمت عظمی و موهبت کبری در هر صباح و مساءً آیادی ریخا بدعا بلند است كه الحمد لله رب العرش و الثری در عهدی واقعه كه عهد ترقی و در قرنی مشغول بخدمتیم كه قرن تمدن و قدر دانی است چه خداوند رحمان متقی بی کران و رحمتی بی پایان در این عهد و زمان بر اهالی ایران كرامت فرموده شهر یاری بهتر از جان و شهسواری سرآمد سلاطین ساسانیان و خسروی سر حلقه خسروان کیان و شاهنشاهی اعظم شاهان ایران و پادشاهی مهربان مرایرانیان راست كه این مهر سپهر اجلال و این آفتاب جهانتاب عزت و جلال اعنی السلطان ابن السلطان ابن السلطان و الخاقان ابن الخاقان ابن الخاقان مظفر الملة و الدین * مظفر الدین شاه قاجار * خدا الله تعالی ملكه و سلطانه و طول الله عمره و دولته اوقات شرافت نسب و همت بلند مرتبت خود را در هر روز و شب صرف ترقیات ملك و ملت و تقدیمات معارف و علوم و صناعات فرموده بحدیكه انوار تمدن و ترقی از اقطار و مدن ساطع و لامع و غمام عدل و دادش بر تمام انام سایه گستر و امطار فضل و همامش بر اشجار وجود خاص و عام در هر لیلای و ایام نازل و غبار ظلم و ستم از جمیع اتم زایل و قسمی عظام رمیه ابدان سقیمه را حیوة بدیعه جدیده حاصل شده و چنان ممالك ایران را امن

و آمان احاطه نموده كه معنی (و ترى الارض غیر الارض) آشكار و عیان گشته

و چون از روی بصیرت و دیده دقت ملاحظه فرمائید دانید كه ترقیات هر دولت و علو مقامات هر ملت بواسطه انتشار معارف و اکتساب علوم و اتساع تجارت و ازدیاد زراعت و وفور صناعات و كثرت جمعیت بوده و هست و این نعمت الیوم اغلب ممالك عالم را دارا و این سعادت الساعه عموم اهالی هر مملكت را موجود و در انظار انارش مشهود است لهذا رای جهان آرای مبارك این شهر یار تاجدار و امر قدر قدر اقدس این خسرو عالمقدار ارواح فداه بر این تعلق و قرار گرفت كه چون ممالك ایران در هر قرن و زمان منظور نظر اهل جهان و غبطه جهانیان بوده و سرافتخار برگنبد دوار سوده

البته در این قرن چهاردهم هجری كه مانند ماه شب چهارده روشن و مضی است باید انوار علوم و معارف و آثار صنایع و بدایع ایران تمام عالم امکان را چون آفتاب روشن نماید و بصت ترقی و تمدن آن گوش زد اهالی هر دیار و مدن گردد و بمضمون آیه کریمه * السابقون السابقون اولئك المقربون * كه اهالی آسیا و ممالك شرقی با جمیع اشیا در تقدم و ارتقا بر اهالی اروپا و افریقا سبقت داشته اند خصوص اهالی ایران كه در هر عهد و زمان بر سایر اقرا و همكنان پیشی جسته اند و در این قرن و اوان هم كرمتم محكم بسته كه از هر جهه در علوم مقام بسی تمام اهتمام نمایند و قدم در میدان سعادت گذارند و هیاكل خود را بزور معرفت و دانش و خلعت مدنیت و ینش بیارایند و قصب السبق را از مسبق بر یابند

والحمد لله آنچه امروز بر ارباب عقول و درایت معلوم مدارج علوم و فنون عموم و ارتقا صنایع و بدایع ملی و ملکی است كه مقدار و معیار این جوهر آبدار و گوهر شاهوار را خوب ادراك نموده اند و خود را از نوم غفلت بیدار و از سكر ذلت

هوشیار گردانیده اند و گنج عزت را بر کنج عزات تبدیل و خود را بر اشتغال و قعود را بر حرکت و برودت را بر حرارت ترجیح داده اند و بمضمون کلام حضرت خیرالانام که فرمود (من جد وجد) جهد کلی مینمایند و دامن همت میفشارند ﴿ بلی ﴾ (این همه آوازه ها از شه بود) (گرچه از حلقوم عبدالله بود)

از آنجائیکه اعلیحضرت شهر یاری ارواحنا فداه باقتضای مملکت داری و عدالت گستری و رعیت پروری صلاح ملک و نجات ملت را در اصلاح امور و نظام دولت ملاحظه میفرمایند لهذا در جمیع اوقات در تدابیر ترقیات ملکی سعی کلی مبذول میدارند تا در انظار اجانب جلوه دیگر نماید و نمایش دیگر پدید آید تا فوق آنچه را حاصل گشته ظاهر و آشکار گردد

و چون در قرون سلف اسمی از دول اروپا نبود و این قرون اخیره بقسمی هر یک را قوتی روی داد که قصد ممالك آسیا نمودند و نقاط مرغوبه معموره امریکا و جزایر افریقا سد جوع آنها را نمود بر بعضی از جزایر و ممالك آسیا دست تصرف دراز کردند و اغلب بلاد هندوستان و بنادر آن و ممالك فرزند آسمانی را که در تصرف و ملک چینیان بود جزء مستعمرات و حکومتات خود ساختند و اول دولتی که از آسیا بصرافت رفاهیت ملت و حفظ بقای مملکت خود اقتصاد دولت ژاپون بود که دوام آنان را در ترقی آن دانست و بسی واهتمام در انجام ترقیات ملکی و ملی کوشید تا بحدیکه در مدت قلیل با جر جزیل نائل شد و اغلب دول اروپا که قصد زوال و اضمحلال و خیال تصرف آنجا را داشتند و جزء تقسیمات ثلاثه میدانستند الحال بجای قسمت و تصرف در صد مدافعت و مرافقت با دولت ژاپون هستند و حتی مصالحت و معاهدت با او رازهی نعمت و مفاخرت میدانند و این اقتدار و ارتقاء آن دولت را حاصل نشد مگر بقوت علوم و صنایع و کثرت تجارت و شرکت و اتفاق دولت با ملت و رأی سلیم و فکر عمیم و

قلوب صافیه و اتحاد و افیة آنها

پس جای هزار گونه تشکر است که در این اوان انوار علوم و صنایع از خاک ایران ساطع و لامع و آثارش ظاهر و هویدا میدواریم که آنها را جاریه علم و حکمت اشجار و وجود اهای این مملکت را طراوت و خضارت بخشید و از آثار این نونهالان بوستان معرفت و تربیت مجالس و محافل عموم ملت زینت یابد و کام انام بحلاوت این نعمت چون شهد و قلوب خواص و عوام را بهجت و مسرت حاصل شود با بشکرانه این موهبت بدعای بقای عمر و عزت اعلیحضرت قدر قدرت هایونی ارواحنا فداه رطب اللسان گردند آمین

* (تشکر) *

حمد خداوند رحمان و خالق منان را که بر اهالی ایران نعمت بی پایانی کرامت فرمود و از جمله نعمای موجوده نعمت مهر بانی و رعیت پروری اعلیحضرت شهر یاری است نسبت بعموم ایرانیان چه در این مدت قلیل که براریکه سلطنت جالس مؤسس اساس ترقی ملک و ملت اند و بنفس نفیس خود در صد اجرای آن برآمده و بر میایند خصوص در این سفر که موکب کوکب ظفر ممالك بعیده اروپا را تماشا و بانوار مهر آثار وجود مبارک روشن فرمودند و سیروس سیاحت تام در تمام فرنگستان نمودند و بانظار دقت در اقطار عالم ملاحظه و مشاهده کردند و حال بیشتر از پیشتر در خیال ترقی ایران و ارتقاء اهالی آن افتاده اند و شاهد اینحال و صدق مقال اجرای اعمال در این مدت چند سال است که از هر جهت شئون دولتی و ملتی آنچه حدی ترقی حاصل نموده و آنچه بر رأی العین مشاهده شده (اول) تنظیمات لشکری و کشوری است (دوم) اجرا آن احکامات نافعه باهالی است (سیم) که نخست مرحله ترقی است مسئله رأفت و مهربانیت (چهارم) قوت تجارت که اعظم سبب رفاهیت رعیت و آبادی ملکی است (پنجم) احداث مدارس ابتدائی و علمی و صنایع و وزراعی و سیاسی است (ششم) تربیات و تنظیمات حکومتی و مملکتی است (هفتم) اصلاحات در امورات مهمه لازمه مملکتی است (هشتم) حفظ حقوق که مایه نجات و فلاح ملتی است (نهم) مراغبث در

(ذکر تأخیر روزنامه تربا)

(مدتی این مشنوی تأخیر شد) (مدتی بایست تا خون شیر شد) اگر چه این مطلب بر ارباب درایت پوشیده و مسطور نبوده و نیست ولی مجدد هم مجملی از مفصل از برای این تأخیر آجل بسمع مستمعان معارف پرور می‌رسانیم که چون ابواب معرفت و مدنیت برو جوه اهالی مملکت ارویا مفتوح گردید و انوار ترقی از هر جهت از قبیل علوم و فنون و تجارت و صناعت از اقطاران دیار سطوع یافت و آثار معارف و انتشار جراید شیوع گرفت و سرایت در ممالك افریقا نمود خصوص در مصر قاهره که دارای یکصد و هشت روزنامه یومی و مجله گردید و از هر طایفه و قبیله بلسان خود احداث روزنامه نمودند

از جمله ایرانیان مقیمین مصر که وجود هر يك بخلفت ترقی و تمدن آراسته توانستند که خود را در بین طوایف متعدده بدون روزنامه ملاحظه نمایند لهذا در سنه یک هزار و سیصد و ده (۱۳۱۰) جمعی از هواخواهان و معارف پروران مدیر محترم حکمت جناب میرزا مهدی بيك دکترینریزی را تحریک و تشویق نمودند و احداث روزنامه حکمت گردید و چندی نقل مجالس و محافل ایرانیان بود و همچنین در سنه یک هزار و سیصد و شانزده (۱۳۱۶) هجری نگارنده داعی بدون معاونت و مساعدت احدی از روی وطن پرستی و دوات دوستی احداث روزنامه (تربا) نمود و در مدت سه سال مشغول باین خدمت بود و در سال سیم که مقارن با اول مسافرت اعلیحضرت همایونی اروا خاندان سفر فرنگستان واقع گردید مجدد روزنامه دیگر پرورش نام احداث شد و کم کم روزنامه جات فارسی در ممالک خارجه چه در علیه و چه در کلکته و چه در قاهره شیوعی بهم رسانید ولی بعضی از مدیران جراید هم پیش و کم زمام قلم را محکم نمودند و از شئون خدمت گذاری خارج شدند

لذا پس از مراجعت موکب ظفر کوکب از مسافرت فرنگستان در روزنامه رسمی ایران که در دار الخلافه طهران بطبع میرسد اعلان فرمودند که هر يك از مدیران جراید فارسی زبان که قصدشان خدمت بدولت و خیر خواهی ملت است تا زم ایران گردند و بنشر

الط شئون دولتی است (دهم) انتشار معارف و علوم و فن است که آثار جمیع چون شمس فی وسط السماء ظاهر و هوید اواز الله آنها نشر روزنامجات که در جاتش عالی و صفاتش متعالی است چه لحظه ممالك اروپا فرمودند و مشاهده نمودند که در هر شهر و مکان که روزنامجاتشان بیشتر ترقیاتشان بیشتر است و باینجه که اعظم است علوم مقام است اعلیحضرت همایونی اروا خاندان برای مبارک جهان آراد را اجرای جراید فارسی منت لانهایت بر اهالی ایران و سایر ایرانیان نهادند و امر قدر بدر بنشر روزنامه (تربا) فرمودند چون از ابتدای احداث و اجرای آن در قاهره مصر تا زمان تحویل و توقیف سنجیه نگارنده بر خدمت بدولت ابد مدت و خیر خواهی ملت بوده و در خدمات خود قصوری ننموده باین واسطه مجدد آن فیض عظمی فائز و باین خدمت نائل شده و بمضمون این که شاخ گل هر جا که می‌روید گل است) (خم مل هر جا که می‌رود شعله است) زمانی این هدایای وجدانی از مصر معانی ارزانی داشت و حال چندی این نجم باز غنورانی و این کوکب ازانی از ممالك شرقی بجهات غربی طلوع و فروغ نماید و این دفتر انس شادمانی نقل مجلس یاران کنعانی گردد اگر چه شاید نکته سنجان معارف شناسان حل بر خود شناسی و خود نمائی نگارنده نمایند احشای و کلام مقصود از این مذاکرات و عبارات خود نمائی نبوده و نیست بلکه داعی خود را از جمیع ذرات ضعیف تر و پست تر میداند و عرض از این بیانات نشر معارف و اجرای روزنامجات بود که ابصار کار و صفایانوار جراید روشن و قلوب اهالی بقرائش منیر و گاشن است حتی سایر معارف پروران هر دیار نعم ماقال (شکر شکن شوند همه طوطیان هند) (زین قند پارسی که به بنگاله می‌رود) امید و ارب فضل پروردگار چنانم که در تمام عمر از این خدمت باینای وطن محروم نمانم و آنچه لوازم خدمت گذار است بجای آرم و در تلاقی مافات و اوقات تعطیل و تأخیر تعجیل رود انه مجیب الدعوات (باش ناصح طالعت بدمد) (کین همه از نتایج سحر است)

جرايد و طبع آن مشغول شوند اول کسیکه قدم در میدان سعادت نهادم بر محترم حکمت بود و چندی هم در طهران توقف نمود ولی چون اسباب این کار بر وفق و مرام ایشان فراهم نیامد نائل باین خدمت نگردید و لی بهر رحمت اعلی حضرت شهر یاری ارواحنا قده و تصویب حضرت مستطاب اشرف انابك اعظم بلقب نیل زعیم الدوله گئی مفتخر و مباهی گشته مجددمراجعت بمصر نمود و مدبر پرورش را پس از توقیف روزنامه اش نقاشی عارض گشت که مدتی بحیف الحال و قریب بیک سال بدین منوال گذشت عاقبت رخت آرزو و آمال از این عالم پر ملال بر تافت و بان جهان بی زوال شنافت (بادلی بر حسرت و پر آرزو) (بی تامل سوی جنت کرد رو) خداوند اورا رحمت فرماید و مدبر محترم جبل المتین توقف در کلکته هندوستان را بایران ترجیح داده و همت در مسافرت نمود چه که ترك علاقه و نقل مکان را غیر امکان دید

مگر این ذره لامکان که بمضمون (حب الوطن من الايمان) یاران مصر بر او داع گفته باز حقی فوق العاده و خسارتی لانهایه باجمعی همراهان از مصر قاهره بدار الخلافه باهره آمد باینکه از یوم حرکت تا ورود باین مملکت مدت یازده ماه در راه تاخیر شد بواسطه سردی هوا و تلاطم دریای پس از وصول بمقصود مدتی هم بانتظار مراجعت موکب همایونی ارواحنا قده از سفر ثانی فرنگستان در طهران معطل و بعد باین فیض عظمی نائل شده چندی هم در محضر انور مہر مآثر و خوان نعمت بی پایان حضرت مستطاب اشرف افخم انابك اعظم مدت ظله بفیض شرفیابی فائز و متمتع گردیده تا اظهار صداقت کاری و دولت پرستی و خدمتگذاری خود نماید و باستصواب واستیدان حضرت مستطاب صدارتیناهی مشغول باین خدمت و خیر خواهی گردد حمد خدا را که آسمان اقبال ایرانیان اول بفروغ آفتاب جهان تاب سلطانی و ثانی بزوغ این ماه تاب نورانی روشن و مضی است و الحق و الانصاف ان سماء رفعت و جلال ترا این کوکب معرفت و مدینت واجب و ان شهر یار تاجدار عجم را وجود محترم این انابك اعظم لازم اگر چه داعی را قلم در توصیف و تعریف عاجز از تحریر و لسان ابکم

قاصر از تقریر است ولیکن آنچه بدیده دقت در این مدت دیده باید حتی الامکان در صفحات تربا معروض دارد بآنکه در تمام عمر از عهد ذکری صفات حمیده و خصایل پسندیده این وجود برگزیده بر نیاید (مانتوانیم ذکر وصف تو گفتن) (با همه کرو بیان عالم بالا) و همچنین در اجرای این خدمت اول شخصیکه از رجال دولت ابد مدت داعی را منت گذاردند و تشویق و تحریک فرمودند و از هر جهت معاونت و محبت نمودند بندگان جناب مستطاب اجل مؤید بتأییدات خداوند عز و جل منظور نظر شهر یار ایران و محبوب القلوب ایرانیان آقای ندیم السلطان وزیر روشن ضمیر انطباعات و دارالترجمه سلطانی دام اقباله العالی بود که وجود این وزیر باند پیر یزیر این وزارت آراسته و عالم مطبوعات و نشر معارف بوجود مسعودش پیراسته است و در توسعه آن چندان سعی بلیغ مبذول میدارند که آنی فراغت و راحت بخود راندند و این نعمت سر آمد نعمای موجوده در ایران است و شرح این منقبت خارج از ذکر و بیان انشاء الله الرحمن در هر موقع و مقام در صفحات روزنامه تربا بعرض معارف شناسان میرسانم امیدوارم که آنافاناً عالم مطبوعات را در ایران ترقیات کلی حاصل گردد آمین

— (اخبار داخله) —

امسال در دار الخلافه طهران در فصل زمستان سردی هوا در کمال اعتدال و برف و باران های متعدد بموقع و نیز در هفتم فروردین ماه در این مملکت برفی آمد که در سنوات اخیر چنین برفی دیده نشده بود و هوا بانداز سرد شد که میتوان گفت کمتر از سردی زمستان نبود اما الحمد لله و فور نعمت از هر جهت بود مگر دوسه روزی بواسطه انسداد و زیادت برف در کوه های مازندران مانع از حرکت قوافل و آوردن ذغال گردید و قدری بر اهالی طهران کار ذغال سخت شد ولی اهمیت کلی حاصل نمود پس از چند روزی که قدری هوا ملایم شد ذغال کلی آوردند بقسمی که در دکانهای علایف و غیره روی هم ریخته بودند

و همچنین از برکت حضرت خامس آل عبا سلام الله علیه در دهه عاشورا هوا بسیار خوب و اهالی از اعالی و ادانی مشغول عزاداری

— (اخبار خارجه) —

— (علیه اسلا مبول) —

خبر نگار محترم ما از علیه اسلا مبول مینگار دامالرا زمستان بقسمی هوا برودت و سردی داشت نمود که در سنوات ماضیه چنین سردی ندیده نشده بود اگر چه سال گذشته انجناب در فصل زمستان در علیه اسلا مبول بودند و ملاحظه برف و باران را نمودند و لیکن امسال فوق آنچه تصور فرمایند هوا سرد و برف و باران زیاد و اما اخبار متفرقه را خواسته بودند مختصری از حوادث مقدونیا و شرح حال انجارا مینگارم آنچه از اخبار معلوم میشود بعضی از اهالی مقدونیا بخيال سرکشی و شورش افتاده اند اگر چه علی التقدير اجمعت شورشیان در شهر مقدونیا قلیلی است و زیاد از چهل پنجاه نفر نیستند و لیکن در اطراف و اکناف کسانی که پراکنده شده اند موجودند و از جهت سلاح مرتاحند و اغلب آنها در تحت ریاست صاحب منصبان نظامی بلقاری هستند که در این موقع ترك خدمت دولتی گفته اند و با شورشیان پیوسته اند

و نیز دولت عثمانی عده قشونی در آن نقطه مهیا فرمود که البته جماعت شورشیان تاب مقاومت آن کثرت قشون را نخواهند آورد اگر چه بعضی از روزنامه نگاران خارجه را عقیدت آنست که چون آنرا اطلاعات بر مواضع و مواقع خاك و نقاط و اوطان خود بیشتر از قشون اعلی حضرت سلطانی است

و البته در نقاط حربیه استحکامات معتبره فراهم و بنا کنند و همچنین اهالی آن مملکت چه ظاهراً و چه باطناً با شورشیان معاونت و همراهی دارند که این همراهی اهالی سبب اطمینان شورشیان شده و مایه پیشرفت آنان در مقاصدشان و اما عده قشون دولتی که فعلاً در مقدونیا حاضرند و در انجا اردو زده عبارت از هشتاد هزار نفر میباشد و جمیع مسلح و مکمل و چون اهالی مقدونیا این جمعیت سپاه را در انجا موجود دیدند خوف بر آنها غالب شده چند نفر و کلا و مندوب از طرف خود بار و پافرستادند که از هر طرف شاید هوا

بودند چه در تکایای متعدده و چه در خانه و کاروانسراهای در هر موقع و هر جا که ملاحظه میشد و مجالس ماتم بر پا و علامت عزایم و در هر روز و هر شب دسته های متعدده از محلی بمحلی حرکت کرده و رسم عزای دایر بر انجای آورده تا یوم پنجشنبه که یوم عاشورا بود تمام سرایها و دکانها مسدود و مقفول و در جمیع جوامع و مساجد و تکایا و حسینیه ها سرتاپا سیاه پوش و مشغول روضه خوانی و از هر طبقه و سلسله دسته های سنگین برداشته و در بازارها و محله ها گردش نمودند و عموم مردم مهموم و مغموم و شال ابگر دن و سرها مجروح و سینه ها مشروح خصوص دسته ترك های ایرانی که در مدرسه مخصوصی مشغول عزاداری هستند برخلاف روزهای دیگر نه سر از پانه یا از سر شناخته و در عزاداری و سوگواری نزد محبت باختند

و نیز جماعت تجار و بزازهای طهران در مدرسه که محاذی مسجد جمعه است عزاداری کاملی داشتند و دسته معتبری برداشتند و همچنین حضرات تجار و اصناف اهالی کاشان که همشان بیشتر از سایر همکنان مصروف عزاداری است از سه روز متواتر که یوم آخر عاشورا بود از سلسله علما و سادات و تجار و کسبه و غیره دسته مفصلی برداشتند و در تمام بازار گردش نموده و مراسم عزاداری را نهایه بجای آورده بقسمی که از شور و انشور اینها در دیوارها بگریه و زاری بود چه که در مقام عزاداری اهالی دارالمؤمنین کاشان در مملکت خود چنان سعی و جاهدند و ترتیباتی در آن شهر مینویسند مقرر میدارند که در اغلب شهرهای ایران باین نظم و ترتیب دیده نشده خصوص در یوم عاشورا و وضع آن تعزیه بزرگ که هر کس دیده میداند در سایر بلاد باین قسم از قوه بفعل نرسانند خداوند عالیمان بر جمیع شیعیان اجر و مزد عطا فرماید و همچنین داخله طهران امورات حکومتی بتوجه و حکمرانی نواب و الا شاهزاده عین الدوله دام اقباله العالی در کمال نظم و ترتیب است و از اشیاء مأکول و فوور نعمت حاصل و این ایالت را در حقیقت از هر جهت اسباب راحت فراهم است

و در امریکا واقع و اختشاش و انقلابی روی داده و سبب و ایجاد قرارداد جدیدی بوده که حکومت انجا در باب شرب میاه نموده و اهالی از قرارداد جدید امتناع جسته بر ضد حکومت برخاسته اند دارالحکومه را آتش زده اند و خراب کرده اند و حاکم ازیم جان بیکی از سفاین که در نزدیکی یکی از بنادر انجا بوده پناه برده قشون بحری دولت انگلیس برای رفع آن شورش و انتظام مملکت در کمال سرعت مشغول با اقدامات شده و از انجمناعت جلوگیری کرده تا آن فتنه را خودت حاصل شود و در آن انقلاب و شورش جمعیت چهارده نفر کشته و چهل نفر مجروح گشته

و همچنین شورش و انقلاب در جمهوری ارو که بطول نیانجامید و دو طایفه که در کارزدو خور بودند سلاح را باصلاح تبدیل نمودند و مغایرت و اختلاف را به محبت و ایتلاف و ترک خونریزی نمودند بطوریکه توان گفت فعلا نظم و آرامی برقرار است

(ونه زوئلا)

رئیس جمهوری ونه زوئلا بملاحظه آنکه مذاکرات و مناقشات لازمه در باب دعاوی دول اروپا را اسباب سهولت فراهم آید خود را از ریاست استعفا نموده و اهالی انجا برادر او را در عوض ریاست انتخاب نموده اند

(ولکان)

کوه های آتش فشان در امریکا دست از فوران برنداشته بحدی که اهالی سکنه در ان سامان پریشان حال و مضطرب احوالند و قطع امید از توقف در آن امکنه را نموده اند و نیز کوه (وزود) که در مملکت ایتالیا واقع است بدین منوال بحال فوران باقی است و شعبه آتش از آن مکان با سمان بالا رفته و میرود

(زلزله)

در بعضی از ممالك آلمان و انگلستان زلزله شدیدی واقع شده و

خواهی از برای خود پیدا نمایند و لکن غافل از آنند که دول اروپا هرگز در اینگونه امورات اقدامات نمایند بلکه مانع خیالات آنها هستند

و همچنین در بعضی از روزنامجات نوشته اند که اعلیحضرت امپراطور روس معادل دو کرو ورفشنگ از برای امارات بلغارستان روانه نموده اند که در آن محل ها موجود باشد شاید وقتی محتاج بضرورت گردد

(ترانسوال)

از قراریکه در روزنامجات اروپا مینویسند عسا کرو قشونیکه از دولت انگلیس در بعضی از ایالات بریتوریا و ماوای بوئرها که انگلیس ها در ساخلو هستند شکایت نموده اند که حکومت ترانسوال تا حال اقداماتی در ساحلین محل و مکانیکه محافظت ماهانماید ننموده و نساخته با وجود بدی آب و هوا و شدت بارندگی تمام لشگر در این طول مدت باید در زیر چادر بسر برند

و نیز تشکی ثانی آنها بدولت متبوعه خود این بوده که سر بازیکه تازه از ممالك انگلستان بعنوان ردیف بخاک ترانسوال فرستاده اند تمام صغیر السن و اطفال ناقابل میباشند و هیچوجه من الوجوه از عهده خدمات و مشاغل نظامی نتوانند بر آیند و در وقت ضرورت خدمت نخواهند نمود

و همچنین اداره ضبطیه ترانسوال حکم نموده که اشخاص خارجه از هر ملتی که در انجا موجودند باید دارای پاسپرت و اجازه حکومتی باشند تا بتوانند در ممالك ترانسوال توقف نمایند و هر يك را تذکره در دست نباشد خارج خواهد شد باین جهت در چند روز قبل تعداد بیست و هفت نفر را که دارای تذکره نبودند از سرحد ترانسوال خارج نمودند

(امریکای جنوبی)

در یکی از مستعمرات دولت انگلیس که موسوم به (تره لینه) است

* (قرائت روزنامجات) *

* (وفواید اخبارات) *

چون مبنای روزنامه ملتی بر ذکر مطالب مفیده راجع بحال ملت بوده
و هست و آنچه سرآمد ترقی و تمدن عمومی است توسعه تجارت و صناعت
وزراعت و علوم و فنون و اجرای شئون نافع است و از جمله آنچه را
که روزنامه نگاران اروپا در صفحات روزنامجات اهمیت کلی دهند
همان امور تجارتی است و همه روزه اخبارات و تلگرافات متعدده
از ولایات بعیده بدست آورده و از مال التجاره هر مملکت و خرید و
فروش و اسعار و اشعار هر جنس از اجناس المملکت را از قبیل
منسوجات و صناعات و حبوبات و زراعت و قیمت اوراق بنگ ها و
کمپانی ها و ورق های راه آهن و اوراق بانمان و غیره را همه در روزنامه
جات اطلاعات میدهند که امر روز از برای کدام ورق ترقی حاصل شده
و کدام ورق شرکت تنزل نموده و مثلاً کدام مال التجاره در فلان
مملکت خوب بفروش رسیده و یا حاصل زراعت در کدام مملکت خالی
از آفت بوده مهلوج امریکا مثلاً سال تاجچه اندازده و چند کیسه بوده
مهلوج مصری كذلك و همچنین حبوبات و فواکه و انواع و اقسام
حاصل زراعت از قبیل ذرت و گندم و جو و ماش و عدس و لوبیا و
نخود و غیره و غیره همه روزه ترقی و تنزل و کثرت خرید و عدم فروش
انهار اخبار دهند تا تجار این اشیاء از روی بصیرت معامله تجارت نمایند
حتی بقسمی تجار اروپا در این امورات اهمیت داده اند که مثلاً شخص
تاجر اول که در محل تجارت وارد میشود تا قرائت و مرور در روز
نامجات نماید ابداء شروع در اعمال تجارتی نماید و هرگاه قبل از
خواندن روزنامه مال التجاره را بر هر قیمت از او بخواهند خریداری
نمایند محال و ممنوع است تا تلگرافات و مظنه جات و اسعارات مندرجه
در روزنامجات را بخواند و هر يك را بایکدیگر تطبیق نکنند و مطلع
از معاملات تجارتی هر مملکت نگردد هرگز نه مال التجاره بیافروشد
نماید و نه خریدار گردد مگر بعد از اطلاع تام تمام و مکرر انمطاب
در بلاد خارجه دیده شده است که تجار معتبر نامستحضر از مظنه جات
و اخبارات تجارتی نشوند در محل تجارت خود دناشینند و هر يك از تجار

خسارت بسیاری به اموال و اهالی آن ممالك وارد آورده که تاکنون
مقدار مال و تعداد نفوس که به لاکت رسیده اند معلوم نشده

(آلمان)

علیه حضرت امپراطریس المان در موقع گردش و تفرج با
اعلی حضرت امپراطور المان سواره بودند ناگاه از اسب افتاده و
بازوی آن معظه از این صدمه شکسته ولی از قرار تقریر و تصدیق
اطبای دولتی اهمیتی نخواهد داشت و بزودی رفع این زحمت و سختی
و شکستگی خواهد شد و پس از بستن بازوی علیه حضرت
امپراطریس با کالسکه وارد شهر برلن شده

(برتقال)

اعلی حضرت ادوارد هفتم امپراطور انگلستان بعنوان بازدید عمّا
قریب پادشاه برتقال را دیدن خواهند نمود و از انگلستان روانه
مملکت برتقال خواهند شد و مدت سه روز در آن پای تخت
توقف مینمایند

(مراکش)

سلطان مراکش در این محاربه فتح مختصری نموده و هنوز در تهیه
خرید اسلحه و لوازمات حریه ازدول خارجه نمیشد و اغلب
خرید را از مملکت فرانسه مینمایند و البته این نکته هم برسیاسیون
معلوم و آشکار است که دولت فرانسه حمایت از حکومت
مراکش داشته و دارد

خارج در ممالك اروپا قلابه عدد روزنامه یومیه و هفته گي اشتراك دارند معذلك قانع نشده در وقت نهار كه بايد تخمیناً يكي دو ساعت را راحت باشند اوقات خود را در قهواي بزرگ و قرائت خانه ها صرف قرائت روزنامجات متعدده مینمایند و این مطلب روزنامه خواندن شیوع نامی از برای عموم دارد و غرض از رفتن از قهوه خانه ها قرائت روزنامجات است نه اوقات صرف هلو و لعب نمودن و غیبت عمر و زید کردن چون صاحب هر قهوه خانه افلا بخواجه یا شصت عدد روزنامه از هر طایفه و هر مملکت ابونه شده كه رواج محل او باید بر روزنامه های متعدده باشد بخلاف قرائت خانه ها كه در هر شهری از شهرهای اروپا از يك ناده قرائت خانه عمومی و خصوصی دارد كه جمع مخصوصی سالیانه بان قرائت خانه ابونه هستند و همه روزه از صبح تا ساعت پنج و شش از شب باز و تمام روز نامجات یومیه و مجله های هفته گي و نیم ماهه و ماهیانه و كتب متعدده عامیه تجاریه صناعیه زراعیه تاریخیه ریاضیه ادبیه و غیره و غیره در آن قرائت خانه موجود است و مستخدمین متعدد بجهت فرمان برداری و آوردن و بردن روزنامجات و مجلات و كتب حاضرند كه بمحض اشارت و خواستن هر يك در كمال ادب بدست ارباب طلب دهند و كسانكه در آن قرائت خانه ابونه میباشند هر وقت رافراغت و فرصت دارند بقدر يك ساعت یا بیشتر یا كمتر در آن محل رفته در غایت سكوت و آرامی در صندلی خود نشسته مشغول بقرائت است تا انقضای وقت خود مراجعت و عودت بمحل تجارت و یا شغل ضرورت نماید

از آنجائكه كه الی كنون باین قانون مدیریت ما را قسمت حاصل نشده اطلاعات منحصر بر روزنامجات فارسی و بعضی از روزنامجات عربی و تركی و قلیلی روزنامجات اروپائیست امیدواریم كه كم كم اینگونه امورات هم در ممالك ماشیوع یابد و ارباب معارف سعی فرمایند در قرائت روزنامجات تا از تمام ولایات و تجارتات خارج اطلاعات بهم رسانند و انشاء الله نگارنده را مقصود آنست كه در صفحات تربیا حتی الامكان از مظنه جات مال التجاره داخله و خارج درج نماید تا عموم ملت را فایده حاصل گردد و اخبارات خارج متدرجاً از بعدها خواهد رسید

همینقدر خدمت وطن پرستان هر مملكت در داخله ایران استعدا مینماید و عرض میکند كه در هر هفته از هر مملكت مظنه جات مال و اسعار حیوانات و سایر مزروعات را با اداره تربیا مرقوم و ارسال فرمایند تا فایده آن را جمع بحمیم هموطنان گردد و مادر هر هفته درج در روزنامه نمائیم و بگوش هوش ارباب خبرت و اصحاب تجارت رسانیم كه لانهایت مفید بحال ملت است و نافع حال تجارت و ثروت و غیره

— * (مقاله تجاریه) * —

نخست شرحی در تحسین تجارت بسمع نفوسيكه عاری از این نعمت و ثروت و سعادتند معروض دارم و بعد از فواید عظیمه این بحر زخار و این گهر گران بهای پر عیار و این شجره پر بار كه مملو از انعام است و قدر مقامش بر بعضی از نفوس مستوره مسطور آید و نگارش رود اگر چه بر ارباب بصیرت و اصحاب خبرت و تجارت شؤونات رفعت و درجات وسعت این بنیان عالی مرتبت و این بوستان پر وسعت پوشیده مخفی نبوده و نیست و لكن بمحلی از محسنات مشهوره آرایا باز نمائیم كه شاید كسانيكه در این عالم امکان بهره ازان نبرده اند و قدیمی در این میدان نهاده اند فایده حاصل نمایند و محتمل در ظل منافع و مزایای این آفتاب نافع بیاسایند

اولاً در توصیف و تعریف تجارت این نكته دقیق رقیق كفایت است كه جمیع انبیاء و مرسلین و حكما سابقین و فلاسفه متقدمین و متأخرین در محف منزل آسمانی و كتب تدوینی خود مذکور و مسطور فرموده اند و هر يك بقسمی از اقسام عذیده به تجارت مشغول بوده اند تا مدارج عالی این نعمت باقیه را عموم انام ادراك نمایند و بانواع و سایل عامل این ثروت كامل كردند و آنان كه وجودشان بخلعت این نعمت مخلع بوده و رفعت مقامات و خاصیت لانهایات آرا بفتراك طبیعت و حسیات فطرت احساس نمودند اساس متین در بنای آن و رأی رزین در اجرای او معمول داشتند تا سرمشق مستقبلین اتم گردد و تمام اهل عالم را ترقی ملكی و ثروت کلی بخشد

و زحمت در آسایش عالم بی نیاز گردد و برخلاف راحت وجود خود سبب و علت راحت و عزت و ثروت جمعی از ابناء جنس خود شود بلکه بواسطه اجرای تجارت مایه حیات ابدی و نجات سرمدی گشته چه که شخص تاجر را ممکن است که از منافع و فواید تجارت مشغول به بناهای خیریه و اعمال حسنه که باعث نجات و درستکاری ابدی است گردد و در واقع بمضمون این کلام شریف (الدنیا مزرعة الاخره) فائز و نائل شده

آنچه نتایج آن اعمال مرضیه است مانند اشجار طیبه که اصلاً ثابت و فروعها فی السما غرس اشجار مشمره در دنیا نماید و از آثار ابدار بدیشت که در جنات تجری من تحتها الانهار خالق لیل و نهار غرس فرمود تا بندگان کماکار گردند و چه بسیار خرابی ها که بقوه تجارت آباد گردد و چه مغموره ها معمور شود و چه قصرها برپا و بناها ایجاد نماید و این تجارت علت عزت و ثروت اهل جهان است و مایه آسایش و رفاهیت اهل امکان

مثلاً ملاحظه مدارج و مقامات و شؤونات تجارت فرمائید که بحدی وسعت یافته و ترقی حاصل نموده که هر نفسی الیوم در شرق اقصی هر شیئی از اشیاء لازمه ضروریه را بخواند از اروپا حاضر نماید در کمال سهولت در مدت قلیلی موجود و بهسر گردد و چنان اهالی غرب این تجارت را وسعت و حمل و نقل اشیاء به سهولت اجرا میدارند که دیده بصیرت بکمال حیرت در او مینگرد و هرگاه گوئیم قوای متعدده علوم و صنایع شهرهای بیده عالم را نزدیک بهم نمود و اختراع سفاین و کشتیهای بحری و وافون های بری و راه آهن کرد و احداث و صنایع دیگر شد بقیه دارد

(توضیح)

اگر چه نگارنده را مقصود این بود که روزنامه تریار از برای اول سال خجسته مال فرخ قال پاریسی که ضربه فروردین ماه جلالی و سنه توشقان ثیل ترکی مطابق سنه ۸۲۵ ملکشاهی است و مقارن

نه آنکه مقصود از تجارت جمع آوری مال و ازدیاد درو و بال باشد بلکه غرض از تجارت تجاری است که فوایدش صد عموماً ملت گردد و نفعت باهالی هر مملکت برسد

حکایت حضرت یوسف صدیق علیه السلام که مشهور بقوام است که از آن جاه ظلام بان جاه و مقام رسید گرچه بباطن از مقتضیات حکمت بالغه ربانی بود که آن یوسف کنعانی زمانی زندانی و چندی بمقر سریر سلطانی جهانبانی نمایند و پس از مدت چهل سال دیده حضرت یعقوب را بیدار خود نورانی سازد ولی در ظاهر سبب آن مسافرت اخلاصی از ظلمت و حصول آن رفعت و ظهور آن قدرت ظهور آن قافله تجارت بود که پس از مراجعت از کنعان و حمل مال التجاره انسا مان بصوب مصر در آن زمان فایده تجارت آن تاجر با سعادت یافتن وجود حضرت یوسف علی نبینا و علیه السلام بود که از برای عزیز مصر تحفه کنعانی و هدیه آسمانی آورد و همچنین اغلب انبیاء مرسلین علیهم السلام در ایام خود بکسب شغلت و شغل تجارت مشغول بودند حتی حضرت خاتم النبیین صلوات الله و سلامه اجمعین و هرگاه تجارت را شرافت و منفعت از هر جهت نسبت بامور موجوده در عالم نبود و این است در اشغال و اعمال دیگر بود که انسان بان همت گمارد برفع حاجت نماید و فواید حاصل کند البته انبیاء سلف تمام در آن اعمال مینمودند و چون هیا کل انبیاء مناسع الیوم ربانی و معادن قدرت کامله صمدانی که مخازن الهامات علیه الهیه هستند لهذا آنچه را که در این عالم ابداع علت جهت انتفاع و ارتقاء مقامات انسانی بوده و هست اختراع نمایند و بواسطه شیوع آن عمل در بین ائم عالم اول خود شروع نمایند تا خاصیت و منفعت آن در این جهان صورت گیرد حال ببصر دقیق و نظر حدید در حکمت این یک عمل تجارت ملاحظه فرمائید که صد هزار ابواب نعمت بر وجوه حجاب خدمت باز و عامل تجارت از هر شیئی از شؤونات معیشت

بیست و دوم شهر ذی الحجة الحرام سنة ۱۳۲۰ هجری و موافق
بیست و دوم مارس ماه فرنگی سنة ۱۹۰۳ هجری است بزور طبع
بیار اید و دیده معارف پروران ایران و اهل جهان را به بزوغ این
کوکب درستی و فروغ اینستاره سیاره شرقی روشن نماید و نقل بحالس
و محافل هموطنان عزیز محترم گردد و مجمع جمع ترقی خواهان هر
انجمن راشمی بر نور شود چه این گمگشته مدتی است از انظار عموم
دور و مستور بوده از آنجائیکه اسباب طبع بحروف سربی و چرخ چاپی
که بحروف فارسی بقدر کفایت روزنامه باشد موجود نبود مگر مطبعة
مبارکه شاهنشاهی و انهم مطبعة خصوصی است باین جهات عدیده
بمعهده تعویق اقتادولی انقدر بطول نینجامد که توفیق رفیق شده
و سعادت مساعدت نمود و در اول سال عربی که رأس سنة اسلام است
و شهر محرم الحرام سنة ۱۳۲۱ یک هزار و سیصد و بیست و یک هجری
مطابق اوایل ماه مسیحی شروع باین دیباچه مدنیت و کتابخانه تربیت
نمود تا مجموع ملزادر این خدمت مایه مسرت گردد و بشرافت و برکت
این ماه عزیز که نسبت بنحماص آل عبا و گوشواره عرش کبریا و جگر
گوشه خاتم انبیا و نونهال بوستان فاطمه زهرا و گلگون قباب صحرای
کربلا یعنی حضرت سیدالشهدا علیه الاف التحیه و التثانی در دو ماه عزرا
و ماتم و دل و دیده ام پر غم و پر غم است البته در وقت تضرع و زاری
و سوگواری قلوب را نورانی نمایند و بسوی حضرت باری متوجه
سازند در آن حالت هموم از عموم ملت پاك فطرت ایران که بادیده های
گریان در مصیبت فرزندی غمناک آخر الزمان ص مشغول عزاداری
هستند از جمیع التماس دعا داشته و دارم که از خداوند منان مسئلت
نمایند تا از انوار علوم ابصار عموم اهالی ایران روشن و منیر گردد
و آثارش در تمام عالم ظاهر و هویدا شود و از انتشار معارف تمام انام را
فوایدی بشمار عاید و حاصل گردد تا اهالی هر دیار خود را مستغنی از
ملاحظه نمایند و دارای ثروت معرفت و نعمت لانهایت گردند

و این داعی هم بدعای هموطنان محترم و غیر تمندان معظم مشغول باین
خدمت شده بنشر روزنامه تریا پردازد و انشاء الله الرحمن انا فانا بر
خدمات خود افزاید و تکامل نماید و بهمت بلندار باب همت و اصحاب

معرفت در طبع و نشرش دقت نمائیم و در نگارش آن جهد و کوشش
نمائیم و سعی و جوشش کنیم که از همکنان و دیگران که در قطب امکان
اعلان تمدن نمودند عقب نیفتیم و با سایر امم همقدم بلکه از کل مقدم
گردیم (تا که دست مار سدکاری کنیم) (بعد از این از مانیاید هر
کار (چون بدقت بنگریم اندر جهان) (مپایده عازم و جمعی سوار
(چند مانا برده رده طی کنیم) (بهتر انباشد که گردیم هوشیار
(تا که از لطف خداوند کریم) (کشتی مارا رساند برکنار
امیدوارم که معارف پروران و ارباب فضل و احسان از معایب
و نواقص این روزنامه ملی و اغلاط تحریری با نظار مکرمت غمض عین
فرمایند و ناظر بحسن نیت خود گردند چه این ذره نالایق بدقایع
نکات ظاهری ناظر نبوده بلکه بحقایق معنوی و فواید اصلی و نتایج
باطنی آن متوجه بوده و هست و خود را در این بازار با مقداری بخیه
در تجسس و خریداری قلم داده و بادست تپی دست توکل بردامان عقد
زده و توسل بهادی سبل نموده تا نجات یابد (تاریشه در آب است
امیدم می هست)

اعلام

خدمت عموم مشترکین عظام و وجوه ذوی الاحترام طهران اعلان
اعلام میشود تا ایامیکه ترتیبات و اجراءات اداره تریا در خیابان
ناصریه فراهم نیامده کارهای راجعه بداره در خانه مسکونی
در نزدیکی باغ ایلچی میباشد و لکن مکاتبات و مراسلات داخله
و خارجه بهمان نهج که در اول روزنامه محل اداره را معین نمود
باسم خیابان ناصریه خواهد رسید و هر مکتوبی که بداره مرقوم
و ارسال دارند چه از داخله ایران و چه از خارجه بهمان عنوان
اول روز نامه باید باشد بداره میرسد ولی محض اطلاع آقایان
عظام طهران این اعلان شده که هرگاه تشریف فرمای آنجانبان
شوند و جوایای اداره باشند معطل نمانند تا چند یومیکه اداره
ترتیب یابد و هر گونه زحمتی رجوع فرمایند در کمال ممنونیت
پذیرفته شود (*)

فرج الله الحسینی